

اعتراض معاونین آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی به پذیرش بیش از ظرفیت دانشگاه‌ها

معاونین آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در اعتراض به پذیرش بیش از ظرفیت دانشگاه‌ها و نبود امکانات و بودجه لازم در دانشگاه‌ها، بیانیه‌ای را صادر کردند.

معاونین آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در اعتراض به پذیرش بیش از ظرفیت دانشگاه‌ها و نبود امکانات و بودجه لازم در دانشگاه‌ها، بیانیه‌ای را صادر کردند.

در متن این بیانیه آمده است: پیرامون مصاحبه و صحبت‌های اخیر معاون آموزشی وزارت بهداشت، معاونین آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، با اتکا به مسئولیت حرفه‌ای و رسالت آموزشی خود، بدین وسیله نگرانی عمیق جامعه دانشگاهی را از آثار افزایش بی‌رویه ظرفیت پذیرش در رشته‌های پزشکی و دندان پزشکی اعلام می‌کنیم. تصمیم‌های شتاب‌زده و غیرهم‌سو با واقعیات میدانی، نه تنها به ارتقای شاخص‌های سلامت منجر نمی‌شود، بلکه آموزش پزشکی و نهایتاً سلامت مردم را در معرض آسیب‌های جدی قرار می‌دهد.

(۱) مسئله اصلی: «خروجی‌ها» و نه «تعداد ورودی‌ها»

تجربه میدانی و شواهد دانشگاهی نشان می‌دهد مشکل اصلی نظام سلامت، کمبود ورودی دانشجوی نیست؛ بلکه افزایش نگران‌کننده خروجی‌ها از سیستم سلامت است؛ از جمله:

• عدم به کارگیری پزشکان فارغ‌التحصیل به علت عدم تأمین منابع مالی،

• مهاجرت پزشکان و دندان‌پزشکان،

• عدم استقبال برای جذب اعضای هیئت علمی توانمند در دانشگاه‌ها.

از دست رفتن بهترین نیروهای تربیت‌شده، نتیجه مستقیم بی‌توجهی به ماندگاری، معیشت، امنیت شغلی، کرامت حرفه‌ای، فرصت‌های رشد علمی و محیط کار ایمن و استاندارد است.

حل بحران منابع انسانی با سیاست‌های نگهداشت و ایجاد انگیزه برای تداوم خدمت در کشور ممکن است، نه با افزایش کمی و بی‌برنامه ظرفیت؛ که در این راستا هیچ بودجه‌ای از سوی نهاد‌های مربوطه جهت تأمین زیرساخت اختصاص نیافته است.

(۲) تراکم دانشجو و اخلاق‌های جدی در آموزش

دانشگاه‌ها امروز با تراکم شدید دانشجو در کلاس‌های نظری، کارگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها، بخش‌های بالینی، سلف‌ها و خوابگاه‌ها روبه‌رو هستند، به گونه‌ای که دیگر ظرفیتی وجود ندارد!

این تراکم:

۱. کیفیت آموزش را به سبب کاهش «زمان مؤثر یادگیری فردی» پایین می‌آورد؛

۲. عملاً امکان حضور و غیاب وجود ندارد و پرسش و پاسخ و سنجش دانشجویان به صفر رسیده است؛

۳. نسبت استاد به دانشجو و نسبت دانشجو به تخت آموزشی/بخش بالینی را از استاندارد‌های قابل قبول خارج می‌کند؛

۴. امکان آموزش کنار تخت بیمار (Bedside Teaching) و رعایت شأن بیمار را محدود می‌کند؛

۵. فرصت تمرین مهارت های عملی در مراکز مهارت و شبیه سازی را کاهش می دهد؛

۶. فرسودگی حرفه ای اساتید و افت انگیزه دانشجویان را تشدید می کند.

به صراحت اعلام می کنیم دانشگاه های علوم پزشکی بیش از این ظرفیت پذیرش ندارند و هر افزایش تحمیلی جدید، به معنای تعمیق اختلال در فرآیند آموزشی و تضعیف کفایت حرفه ای فارغ التحصیلان خواهد بود. در حالی که مطابق مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی، تا سال ۱۴۰۷ هر سال ۱۶ هزار و ۵۰۰ دانشجوی پزشکی و دندان پزشکی وارد دانشگاه ها خواهند شد و بعد از آن نیز ممکن است شورای عالی انقلاب فرهنگی افزایش ۲۰ درصدی را تصویب کند.

۳) دانشگاه ها به تکلیف افزایش ظرفیت عمل کردند؛ اما بودجه و زیرساخت تخصیص نیافت

در سال های اخیر، دانشگاه ها به تکالیف ابلاغی درباره افزایش ظرفیت عمل کرده اند و هزینه های انسانی و سازمانی قابل توجهی را پذیرفته اند؛ با این حال، هیچ بودجه متناسب و پایداری برای توسعه الزامات آموزشی و رفاهی به آنها تخصیص نیافته است.

این وضعیت توجیه پذیر نیست و دانشگاه ها در شرایط طاقت فرسا و غیرقابل تحمل قرار گرفته اند و به جرأت می توان گفت آینده پزشکی و دندان پزشکی اصلاً روشن و بالنده نخواهد بود.

همچنین، نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی و سایر مدافعان افزایش ظرفیت^۱؛ که پیگیر این سیاست بوده اند^۲؛ در تأمین اعتبارات و پشتیبانی قانونی و نظارتی لازم برای انطباق زیرساخت ها با ظرفیت های جدید، به تکلیف ملی خود به نحو کافی عمل نکرده اند. افزایش ظرفیت بدون پشتوانه و تأمین منابع، صرفاً انتقال بار بحران به کلاس درس، بیمارستان آموزشی و دانشجویست.

۴) زیرساخت آموزش پزشکی چیست و کجا کمبود داریم؟

زیرساخت آموزش پزشکی مجموعه ای هم افزا از اجزاست که نبود یا کمبود هر کدام، کل نظام را دچار اختلال می کند:

الف) فضای آموزشی استاندارد (کلاس های کافی و مجهز، سرانه مناسب فضا به ازای هر دانشجو، کتابخانه های پویا و دسترسی به منابع علمی)

ب) بیمارستان ها و بخش های آموزشی (تخت آموزشی کافی، تنوع کیس، کلینیک های مهارت، اتاق های معاینه و آموزش)

ج) اعضای هیئت علمی به تعداد و ترکیب کافی (با فرصت توسعه حرفه ای، پژوهش و ارتقای مرتبه)

د) مراکز مهارت و شبیه سازی (مهارت های پایه، احیاء، جراحی/پروسجرهای کم خطر، ارتباطات بالینی)

هـ) تجهیزات آزمایشگاهی و پژوهشی (به روز، نگهداشت شده، با سرانه مواد و کیت آموزشی کافی)

و) زیرساخت های فناورانه (سامانه های یادگیری الکترونیک، PACS، دسترسی به پایگاه های داده و محتوای چندرسانه ای)

ز) امکانات خوابگاهی و رفاهی (مسکن دانشجویی، تغذیه، سلامت روان، ورزش و نشاط دانشجویی)

ح) خدمات پشتیبان بالینی (پرستاری آموزشی، پرونده نویسی استاندارد، اخلاق پزشکی و ایمنی بیمار)

کمبود بودجه و فرسودگی تجهیزات و فضا ها در بسیاری از این اجزاء، از مهم ترین عوامل افت کیفیت آموزش و فشار مضاعف بر استاد و دانشجوست.

۱. افت کفایت علمی و مهارتی دانش آموختگان و کاهش اعتماد حرفه ای

۲. فرسودگی و ریزش اعضای هیئت علمی و افزایش میل به ترک خدمت یا مهاجرت

۳. کاهش کیفیت خدمات سلامت و تهدید ایمنی بیمار در آینده نزدیک

۴. اتلاف منابع به دلیل تربیت کمی بدون تضمین کیفیت و ماندگاری

۶) راهکار های جایگزین و مطالبات مشخص

برای اصلاح مسیر و حفاظت از سرمایه انسانی نظام سلامت، موارد زیر مطالبه و پیشنهاد می شود:

الف) اختصاص بودجه پایدار و متناسب با افزایش ظرفیت های سال های گذشته (برای فضا، تجهیزات، نیروی انسانی، نگهداشت و رفاه). معاون آموزشی وزارت بهداشت بودجه مورد نیاز را با ظرفیت پذیرش سال گذشته ۳۷ همت اعلام کرده اند.

ب) جذب هدفمند اعضای هیئت علمی و مربیان مهارتی، همراه با بسته های توانمندسازی و ارتقای حرفه ای.

ج) توسعه مراکز مهارت و شبیه سازی در همه دانشگاه ها و استانداردسازی «حداقل ساعات مهارت» برای هر مقطع.

د) ارتقای زیرساخت های فناوریانه آموزشی و دسترسی عادلانه به منابع علمی معتبر.

هـ) سیاست های ماندگاری و کاهش مهاجرت (مسئله اصلی):

۱. اصلاح نظام پرداخت و معیشت متناسب با شأن حرفه ای و بار آموزشی&درمان.

۲. تأمین امنیت شغلی و محیط کار ایمن، پوشش مناسب بیمه مسئولیت حرفه ای.

۷) جمع بندی و مطالبه نهایی

دانشگاه های علوم پزشکی به تکالیف محوله برای افزایش ظرفیت عمل کرده اند؛ اما عدم تخصیص بودجه و توسعه زیرساخت های لازم، این سیاست را غیرقابل دفاع کرده است. از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی و سایر مدافعان افزایش ظرفیت انتظار می رود بی درنگ به تکلیف ملی خود در تأمین اعتبارات، نظارت و اصلاح قانون گذاری عمل کنند.

در طی چند سال پس از تصویب افزایش ظرفیت، اقدام مؤثری در ایجاد فضای آموزشی، توسعه زیرساخت ها و خوابگاه های دانشجویی انجام نشده است. این بحران کمبود فضا های یادشده ممکن است به اعتراضات دانشجویی در سال تحصیلی آتی دامن بزند و مسئولیت آن متوجه افرادی است که بدون بررسی کارشناسی بر طبل افزایش ظرفیت دانشجو کوبیده اند.

پیشنهاد می شود یک جلسه فوری با حضور معاون آموزشی وزارت بهداشت، نمایندگان مجلس و معاونان آموزشی دانشگاه ها تشکیل شود تا مشکلات موجود به صورت میدانی بررسی گردد. چنین نشستی می تواند یک درخواست عملی و مؤثر در جهت اصلاح سیاست ها و کاهش بحران باشد.

تأکید می کنیم: کیفیت آموزش پزشکی خط قرمز ماست. حفظ کیفیت، پیش نیاز سلامت مردم است. هرگونه تصمیم گیری برای ادامه این روند باید بر مبنای شواهد، ظرفیت واقعی دانشگاه ها و اولویت راهبردی نگهداشت سرمایه انسانی اتخاذ شود. [جهت مطالعه متن کامل بیانیه کلیک کنید.](#)